	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 27 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФОЗ
 (Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
„БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:
„МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ЕРГОТЕРАПИЯ”

РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2019 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 2 от 27 стр.		

По единни държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Първи, втори, трети, четвърти, пети и шести.

Хорариум: 180 часа: 60 часа лекции и 120 часа упражнения.

Брой кредити: 14

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО СЕМЕСТРИ

Семестър	Часове всичко	Лекции	Упражнения
I	30	10	20
II	30	10	20
III	30	10	20
IV	30	10	20
V	30	10	20
VI	30	10	20
Общо	180	60	120

Преподаватели:

- Доц. Нина Михайлова д.п. , Доктор по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура)“.
- Доц. Таня Мегова д.п., Магистър по медицинска рехабилитация и ерготерапия, Магистър по управление на здравните грижи, Ректорат 1, ст. 418, Доктор по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура)“.
- Доц. Ростислав Костов д.м.
- Ас. Любомира Тотева, Магистър по медицинска рехабилитация и ерготерапия, Магистър по управление на здравните грижи, Ректорат 1, ст. 418.

1. АНОТАЦИЯ:

Обучението по Лечебен масаж **има за цел** студентите да получат задълбочени познания в областта на масажа с лечебна насоченост. Учебната програма по дисциплината е разпределена равномерно в периода първи – шести семестър и включва лекционни занятия и упражнения по лечебен масаж. Чрез лекционните занятия и практическите упражнения студентите ще придобият представи, знания и умения за изпълнение на класически лечебен масаж, спортен масаж, козметичен масаж, апаратен масаж, специализирани рефлекторни методики (периостален, съединителнотъканен, мускулен и сегментарен масаж), ще се запознаят с основите на далекоизточните масажи (акупресура, зонотерапия) и на мобилизиращите масажни методики. В лекционния курс се преподава теоретичната основа на предвидените за изучаване масажи. По време на практическите занятия се придобиват практически умения, усвоява се начинът на изпълнение на различните масажни техники и тяхното приложение при придените за изучаване състояния и заболявания. Масажът е една от задължителните дис-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 3 от 27 стр.		

циплини по учебния план на специалност „Медицинска рехабилитация и ерготерапия”. Той е една от основните дисциплини изучавани от студентите от специалността. Студентите натрупват голяма база от теоретични и практически знания, умения и навици спомагащи тяхната пълноценна и успешна реализация като специалисти в областта на рехабилитацията и ерготерапията в много и разнообразни направления.

В резултат на преминаване на обучението в предвидения обем и последователност на темите по настоящата програма обучаемите трябва да постигнат следните **основни задачи**:

- Правилно да разбират и познават същността на лечебния масаж в неговите разновидности;
- Да усвоят правилното изпълнение на масажните техники, в цялото им разнообразие;
- Да прилагат според предназначението им масажните техники в правилна последователност;
- Да прилагат адекватни на съответното заболяване и състояние методи и техники на масаж, в правилната комбинация и последователност.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми съгласно учебния план и настоящата учебна програма студентите следва **да придобият нови знания за**:

- Същността на лечебния масаж и неговите разновидности;
- Историческите аспекти и развитието на науката лечебен масаж;
- Физиологичното въздействие на лечебния масаж върху различните тъкани и органи;
- Теоретичните принципи на приложение и изпълнение на различните масажни техники;
- Изпълнението и комбинацията на различните масажни техники при заболявания на опорно-двигателния апарат, нервната система, вътрешните органи, заболявания в детската възраст, психически проблеми и заболявания.

След изпълнение на предвидените по програмата упражнения и изпълнение на практическите задачи обучаемите следва **да изградят нови способности и умения**:

- Да изпълняват изучените масажни техники правилно;
- Да правят адекватен подбор на изучените масажни техники, съобразно състоянието и заболяването на пациентите. Да комбинират правилно изучените масажни методи;
- Да изграждат самостоятелно схема и програма за масаж и комбинация от него и другите методи за рехабилитация;
- Да комбинират и изпълняват правилно масажните техники при предвидените за изучаване по програма заболявания и състояния.
- Да си служат правилно с апаратура и помощни средства за приложението на масаж, като ги подбират правилно спрямо нуждите на пациентите и клиентите.

Очаквани резултати от обучението по масаж са изграждането на стабилна познавателна основа и практически умения за самостоятелен анализ и оценка на възможностите за рехабилитация на болните, правилна преценка при избора на подходящ подход при работа с пациентите. Важен резултат е познаването на принципите на работа при пациенти с разнообразни нозологии, на работа в екип. Студентите трябва да са в състояние да подбират правилните масажни техники и подход към пациентите и да ги интегрират успешно в общия рехабилитационен план, да работят не само с цел лечение но също така и с цел превенция и профилактика на болестите

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 27 стр.

- Лекции;
- Учебно-практически занятия;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултации.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение
- демонстрации от преподавател
- дискусии
- решаване на практически задачи
- ситуационни задачи
- индивидуална работа с преподавателя
- самостоятелна подготовка
- писмено и практическо изпитване

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс/поток студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали.

Съдържанието на лекциите се актуализира, като се съобразява с развитието и усъвършенстването на масажните методи. Чрез лекционните занятия се разясняват общите принципи на лечебния масаж, физиологичното му въздействие върху различните тъкани и органи и цялостно върху организма, историческото развитие на масажа, теоретичните основи на различните видове масажи, тяхното приложение, показания и противопоказания. Изучава се приложението и комбинацията на различните масажни техники при различни заболявания и състояния на организма.

Практическото упражнение с преподавател се явява основен вид занятие за получаване на практически умения и навици за изпълнение на различните видове масажи и техните прийоми. Тези занятия се провеждат в учебни кабинети оборудвани с масажни кушетки, студентите работят на групи от по двама или трима като изпълняват изучаваните техники един на друг. Преподавателят прави демонстрация, след което студентите работят самостоятелно, като преподавателят коригира грешките и неточностите в изпълнението. Като помощни средства се използват разнообразни методи за онагледяване – схеми, табла и др.

Самостоятелна подготовка. На студентите се поставят задачи за самостоятелна подготовка, теоретично запознаване с материала, който ще бъде преподаван по време на практическите упражнения и отработване на вече взетите в практическите упражнения масажни методи и техники.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 27 стр.

Табл. 1. Първи семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”	Ча- сове
1.	Историческо развитие на масажа.	1
2.	Физиологични основи и класификация на масажа и масажните начини.	1
3.	Физ. възд. на масажа върху кожата и подкожието.	1
4.	Физ. възд. на масажа върху кръвообращението и лимфообращението.	1
5.	Физ. възд. на масажа върху ставите и обмяната на веществата.	1
6.	Физиологично въздействие на масажа върху мускулите	1
7.	Физиологично въздействие на масажа върху нервната система.	1
8.	Физ. възд. на масажа върху обмяната на веществата и дих. система.	1
9.	Хигиенни изисквания. Намазващи средства.	1
10.	Относителни и абсолютни показания и противопоказания за масаж.	1
	ОБЩО	10

Табл. 2. Втори семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”	Ча- сове
1.	Масаж на отделните части на тялото. Масаж на горни крайници.	1
2.	Масаж на предната част на трупа – гръдна и коремна област.	1
3.	Масажна яка и масаж на главата – окосмена и лицева част.	1
4.	Класифик. на спорт. мас. и особ. в зависимост от соматотипа и вида спорт.	2
5.	Козметичен масаж.	1
6.	Апаратен масаж.	1
7.	Периостален масаж.	1
8.	Съединителнотъканен масаж.	1
9.	Мускулен масаж – същност, находки, откриване, техника	1
	ОБЩО	10

Табл. 3. Трети семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА	Ча-
---	-------------------	-----

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 6 от 27 стр.

НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”		сове
1.	Сегментарен масаж.	1
2.	Зонотерапия.	1
3.	Китайската традиционна медицина. Теорията за Ин – Ян.	1
4.	Масаж при ампутации, подготовка за протезиране.	1
5.	Масаж при ендопротезиране на колянна и тазобедрена става.	1
6.	Масаж при контузия, дисторзия и луксация на ставите.	1
7.	Масаж при фрактури в имобилизационен и постимобилизационен период.	1
8.	Масаж при сколиози.	1
9.	Масаж при рани, цикатрикси, контрактури, Зудеков синдром	1
10.	Масаж при главоболие и мигрена.	1
	ОБЩО	10

Табл. 4. Четвърти семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”	Ча- сове
1.	Основи на мобилизиращия масаж. Принципи, показ. и противопоказания.	3
2.	Масаж при травматични увреждания на периферните нерви.	1
3.	Масаж при полиневрити, неврит на н. фациалис, брахиален плексит.	1
4.	Масаж при невралгия на н. тригеминус, неврит на н. Исшиадикус.	1
5.	Масаж при неврози. Неврастения – хипер и хипостенна форма.	1
6.	Масаж при увреждане на гръбначния мозък – тумори и травми.	1
7.	Масаж при заболявания на ЦНС, мозъчен инсулт, ДЦП,	1
8.	Масаж при множествена склероза, паркинсонов синдром.	1
	ОБЩО	10

Табл. 5. Пети семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА	Ча-
---	--------------------------	------------

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 27 стр.

НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”		сове
1.	Масаж при гръдни и коремни операции.	2
2.	Масаж при деформации на гръден кош – птичи гърди, обущарски гърди.	1
3.	Масаж при деца в кърмаческа и ранна детска възраст.	1
4.	Масаж при болести в кърмаческа възраст – рахит, хипотрофия.	1
5.	Масаж при вродени аномалии – крива шия, криви ходила.	1
6.	Масаж при хронични възпалителни заболявания на ставите.	2
7.	Масаж при коксартроза, спондилартроза, гонартроза.	2
	ОБЩО	10

Табл. 6. Шести семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ”	Ча- сове
1.	Масаж при бронхиална астма, хроничен бронхит.	1
2.	Масаж при бронхопневмония.	1
3.	Масаж при болести на сърцето – стенокардия, ИБС, инфаркт на миокарда.	1
4.	Масаж при хипертония и хипотония, сърдечносъдова недостатъчност.	1
5.	Масаж при заболявания на периферните артерии – М. Бюргер, М. Рейно.	1
6.	Масаж при вибрационна болест.	1
7.	Масаж при заб. на стомашно-чревния тракт – гастрит, язвена болест.	1
8.	Масаж при заболявания на стомашно-чревния тракт – запек.	1
9.	Масаж при обменни заболявания – диабет, подагра.	1
10.	Масаж при обменни заболявания – затлъстяване.	1
	ОБЩО	10

Табл. 7. Първи семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА	Ча-
---	-------------------	-----

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 27 стр.

НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”		сове
1.	Техники на поглаждането. Техники на изцеждането.	2
2.	Техника на разтриването – похвати за мускули.	3
3.	Техника на разтриването – похвати за стави.	3
4.	Техника на размачкването.	3
5.	Техника на ударно-вибрационните.	3
6.	Масаж на гръб и раменен пояс.	3
7.	Масаж на поясна област, седалище и долни крайници	3
	ОБЩО	20

Табл. 8. Втори семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”	Ча- сове
1.	Масаж на горни крайници.	2
2.	Масаж на предната част на трупа – гръдна и коремна област.	2
3.	Масаж на яка и масаж на главата – окосмена и лицева част.	2
4.	Предварителен масаж и самомасаж.	2
5.	Възстановителен масаж и масаж при спортни травми.	2
6.	Тренировъчен масаж.	2
7.	Козметичен масаж.	2
8.	Апаратен масаж.	2
9.	Периостален масаж. Мускулен масаж.	2
10.	Съединителнотъканен масаж.	2
	ОБЩО	20

Табл. 9. Трети семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА	Ча-
---	--------------------------	------------

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 27 стр.

	НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”	сове
1.	Сегментарен масаж.	2
2.	Зонотерапия.	2
3.	Схеми за лечение при някои по-често срещани симптоми и синдроми.	2
4.	Масаж при ампутации, подготовка за протезиране.	2
5.	Масаж при ендопротезиране на колянна и тазобедрена става.	2
6.	Масаж при контузия, дисторзия и луксация на ставите.	2
7.	Масаж при фрактури в имобилизационен и постимобилизационен период.	2
8.	Масаж при сколиози.	2
9.	Масаж при рани, цикатрикси, контрактури, Зудеков синдром	2
10.	Масаж при главоболие и мигрена.	2
	ОБЩО	20

Табл. 10. Четвърти семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”	Ча- сове
1.	Мобилизиращ масаж на цервикоторакална област.	2
2.	Мобилизиращ масаж на горен крайник	2
3.	Мобилизиращ масаж за лумбосакрална област и долен крайник.	2
4.	Масаж при травматични увреждания на периферните нерви.	2
5.	Масаж при полиневрити, неврит на н. Фациалис, брахиален плексит,	2
6.	Масаж при невралгия на н. Тригеминус, неврит на н. Исшиадикус.	2
7.	Масаж при неврози. Неврастения – хипер и хипостенна форма.	2
8.	Масаж при увреждане на гръбначния мозък – тумори и травми.	2
9.	Масаж при заболявания на ЦНС, мозъчен инсулт, ДЦП.	2
10.	Масаж при множествена склероза, паркинсонов синдром.	2
	ОБЩО	20

Табл.11. Пети семестър

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 10 от 27 стр.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”	Ча- сове
1.	Масаж при гръдни и коремни операции.	2
2.	Масаж при деформации на гръден кош – птичи гърди, обушарски гърди.	2
3.	Масаж при деца в кърмаческа възраст.	2
4.	Масаж при деца в ранна детска възраст.	2
5.	Масаж при болести в кърмаческа възраст – рахит, хипотрофия.	2
6.	Масаж при вродени аномалии – крива шия, криви ходила.	2
7.	Масаж при хронични възпалителни заболявания на ставите. Част 1.	2
8.	Масаж при хронични възпалителни заболявания на ставите. Част 2.	2
9.	Масаж при коксартроза, гонартроза.	2
10.	Масаж при спондилартроза.	2
	ОБЩО	20

Табл.12. Шести семестър

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”	Ча- сове
1.	Масаж при бронхиална астма, хроничен бронхит.	2
2.	Масаж при бронхопневмония.	2
3.	Масаж при стенокардия, ИБС, състояние след инфаркт на миокарда.	2
4.	Масаж при хипертония и хипотония, сърдечносъдова недостатъчност.	2
5.	Масаж при М. Бюргер, М. Рейно.	2
6.	Масаж при вибрационна болест.	2
7.	Масаж при гастрит, язвена болест.	2
8.	Масаж при запек.	2
9.	Масаж при обменни заболявания – затлъстяване, диабет,	2
10.	Масаж при обменни заболявания – подагра.	2
	ОБЩО	20

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО „ЛЕЧЕБЕН МАСАЖ ”

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издаване: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 11 от 27 стр.

6.1. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ:

I-ви семестър

1. Историческо развитие на масажа.(1час) – представяне на кратки исторически данни за масажа, възникване и развитие на масажа, въвеждане на масажа в лечебната практика в България, място и роля на масажа в рехабилитационния комплекс.

2. Физиологични основи и класификация на масажа и масажните начини.(1 час) – запознаване с въздействието на масажа върху човешкия организъм, теориите за ефекта на масажа; представяне на общата класификация на масажа и масажните похвати.

3. Физиологично въздействие на масажа върху кожата и подкожието. Техники на поглаждането. Техники на изцеждането.(1 час) - анатомични и физиологични данни за кожата и подкожието– устройство на кожата и подкожието, кожни придатъци, кръвоснабдяване и инервация на кожата. Въздействие на масажа върху кожата – механично, рефлекторно, хуморално. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на поглаждането. Класификация на основните и спомагателните похвати на поглаждането. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на изцеждането. Класификация на основните и спомагателните похвати на изцеждането.

4.Физиологично въздействие на масажа върху кръвообращението и лимфообращението. Техника на разтриването – похвати за мускули. (1 час) Кратки анатомични и физиологични данни за лимфната система – устройство и функция на лимфната система. Въздействие на масажа върху лимфната система – посока на масажните линии, физиологичен ефект на масажа върху лимфооблащението. Кратки анатомични и физиологични данни за кръвоносната система – устройство на сърцето, устройство на кръвоносните съдове, въздействие на масажа върху кръвоносната система. Противопоказания за масаж от страна на кръвоносната и лимфната система. Класификация на основните и спомагателни похвати на разтриването – разтриване на мускулите. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на разтриването на мускулите.

5. Физиологично въздействие на масажа върху ставите и Техника на разтриването – похвати за стави.(1 час) Кратки анатомични и физиологични данни за ставите и околоставните тъкани – устройство на ставите и околоставните тъкани. Въздействие на масажа върху ставите и околоставните тъкани. Класификация на разтриването – разтриване на стави. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на разтриването на ставите.

6. Физиологично въздействие на масажа върху мускулите. Техника на размачкването. (1 час) Кратки анатомични и физиологични данни за напречнонабраздената (скелетна) мускулатура – устройство на мускулите, видове мускулни влакна, свойства на напречнонабраздената мускулатура. Въздействие на масажа върху мускулатурата. Класификация на размачкването. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на размачкването.

7. Физиологично въздействие на масажа върху нервната система. Техника на ударно-вибрационните.(1 час) Кратки анатомични и физиологични данни за нервната система. Основни свойства на нервната система. Въздействие на масажа върху централната и периферна нервна система. Въздействие на масажа върху вегетативната нервна система. Класификация на ударно-вибрационните похвати, физиологично въздействие и методически указания за прилагането им.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 12 от 27 стр.		

8. **Физиологично въздействие на масажа върху обмяната на веществата и дихателната система.(1 час).** Въздействие на масажа върху обмяната на веществата. Кратки анатомични и физиологични данни за дихателната система, въздействие на масажа върху дихателната система.

9. **Хигиенни изисквания към масажиста, пациента и масажното помещение Намазни средства.(1 час).** Хигиенни изисквания към кабинета – обзавеждане, разположение, кубатура, площ на кабинките, температура и влажност на въздуха, осветеност, масажна кушетка. Изисквания към масажиста – професионални умения , изисквания към хигиената, отношение към пациента. Изисквания към пациента – хигиенни изисквания и др.

10. **Относителни и абсолютни показания и противопоказания за масаж.(1 час)** Показания за масаж – показания за различните видове масаж. Относителни и абсолютни противопоказания за масаж.

II-ри семестър

1. Масаж на отделните части на тялото.Масаж на горни крайници. Масаж на предната част на трупа – гръдна и коремна област. Масаж на яка и масаж на главата – окосмена и лицева част. 3 часа

Описва се начинът на обработка на отделните части на тялото, описват се прилаганите похвати в тяхната последователност за всяка от отделните части на тялото. Описват се особеностите в прилагането на масаж на отделните части на тялото.

2. Класификация на спортния масаж и особености в зависимост от соматотипа и вида спорт. (2 часа)

Класификация на спортния масаж – предварителен, възстановителен, тренировъчен, основни принципи при изпълнение на спортния масаж. Видове предварителен масаж според състоянието на спортиста, видове възстановителен масаж, видове тренировъчен масаж. Методически указания за прилагането на различните видове спортен масаж.

3. Козметичен масаж. (1 час) – Козметичен масаж на лице, шия и деколте. Антицелулитен масаж. Цел, задачи, методика на козметичния и антицелулитния масаж. Принципи при изпълнение на козметичния и антицелулитния масаж. Намазни средства приложими в козметичните масажи.

3. Апаратен масаж. (1 час) – Хидромасаж – подводен четков масаж, четков масаж, душеви масажи. Физиологично действие, дозировка, показания и противопоказания за приложение на подводния душев масаж. Механичен масаж – видове, апарати за масаж, показания и противопоказания. Пневмомасаж.

4.Периостален масаж - същност, находки, откриване, техника,показания и противопоказания, методични указания за приложение. (1 час) – Същност на периосталния масаж. Изследване и откриване на находки, техника на периосталния масаж. Действие на периосталния масаж, показания и противопоказания.

5.Съединителнотъканен масаж (1 час) - Същност, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение. Принципи на изпълнение на масажа, методически указания

6. Мускулен масаж (1 час)– Същност, находки, откриване, техника. Принципи на изпълнение на масажа, методически указания

III-ти семестър

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 13 от 27 стр.		

- 1. Сегментарен масаж (1 час) –** Същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
- 2. Зонотерапия. (1 час)** Същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение
- 3. Философски аспекти на китайската традиционна медицина. Теорията за Ин - Ян и теорията на петте елемента. Китайски масажни техники. (1 час) –** възникване на акупресурата. Биологично активни точки. Меридиани, локализация на точките, механизъм на действие на БАТ.
- 4. Масаж при ампутации, подготовка за протезиране. 1 часа)** – Подготовка на ампутационния чуван, цели на масажа, задачи на масажа. Техника на масажа. Принципи на масажа при ампутации на горен и на долен крайник.
- 5. Масаж при ендопротезиране на колянна и тазобедрена става. (1 час)** – видове ендопротези на ТБС и КС. Цели на масажа в предоперативния, ранния следоперативен и функционално-възстановителния стадии. Методика и принципи на масажа в отделните стадии.
- 6. Масаж при контузия, дисторзия и луксация на ставите.(1 час)** – Клинична картина, лечение, цел на масажа, техника на масажа, противопоказния за масаж.
- 7. Масаж при фрактури в имобилизационен и постимобилизационен период. (1 час)** – видове фрактури, най-често срещани фрактури, усложнения след фрактура, лечение. Методика на масажа през имобилизационния период. Методика на масажа в постимобилизационния период.
- 8. Масаж при сколиози. (1 час)** – Видове деформации на гръбначния стълб. Лечение на сколиозите. Цел и задачи на масажа при пациенти със сколиоза, методика на масажа.
- 9. Масаж при рани, цикатрикси, контрактури, Зудеков синдром (1 час)** – Зудеков синдром – клинична картина, стадии на протичане на заболяването, методика на масажа в различните стадии, противопоказания за масаж. Рани – видове рани, методика на масажа при различните видове рани, техника на масажа. Цикатрикси – цел, задачи и техника на масажа. Контрактури – видове контрактури, цел и задачи на масажа, техника на масажа при различните видове контрактури.
- 10. Масаж при главоболие и мигрена.(1 час)** – Клинична картина, етиология, лечение. Методика на масажа при главоболие и мигрена. Цел и задачи на масажа.

IV-ти семестър

- 1. Основи на мобилизиращия масаж. Принципи, предимства, показания и противопоказания (3 часа).** – Запознаване на студентите с принципите, предимствата показанията и противопоказанията на мобилизиращият масаж. Методика на мобилизиращия масаж.
- 2. Масаж при травматични увреждания на периферните нерви.(1 часа)** – Степени на увреда на периферните нерви, клинична картина според степента на увреда, лечение. Цел и задачи на масажа, техника на масажа.
- 3. Масаж при неврологични заболявания: полиневрити, неврит на н. фациалис, брахиален плексит, (2 часа)** – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, методика на масажа.
- 4. Масаж при неврози. Неврастения – хипер и хипостенна форма.(1 час)** – Видове, клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, техника на масажа.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 14 от 27 стр.

5. Масаж при увреждане на гръбначния мозък – тумори и травми.(1 часа) – Клинична картина, нива на увреда на гръбначния мозък, лечение. Цел и задачи на масажа, методика на масажа при различните нива на увреда, техника на масажа.

6. Масаж при заболявания на ЦНС, мозъчен инсулт, ДЦП, множествена склероза, паркинсонов синдром и др. (2 часа) – Клинична картина, етиология, лечение, роля на масажа в лечебния процес при заболявания на централната нервна система. Техника на масажа при отделните заболявания на ЦНС. Цел и задачи на масажа.

V-ти семестър

1. Масаж при гръдни и коремни операции (1 час) – Цел и задачи на масажа при пациенти с гръдни и коремни операции, техника и методика на масажа. **Масаж при деформации на гръден кош. (1 час)** – видове деформации на гръдния кош. Методака на масажа при различните видове деформации, цел и задачи.

2. Масаж при деца в кърмаческа и ранна детска възраст. (1 час) – Нормално развитие на децата в кърмаческа и ранна детска възраст. Роля на масажа за пълноценното развитие на децата, цел и задачи на масажа, методика на масажа в отделните възрастови периоди.

3. Масаж при болести в кърмаческа възраст – рахит и хипотрофия (1 час) – клинична картина, етиология и лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техники на масажа при деца с рахит и хипотрофия. **Масаж при вродени аномалии – крива шия, криви ходила и др. (1 час)** – клинична картина, етиология и лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техники на масажа при деца с крива шия и криви ходила.

4. Масаж при хронични възпалителни заболявания на ставите. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа. Техника на масажа.

5 Масаж при дегенеративни ставни заболявания – коксартроза, спондилартроза, гонартроза и др. (2 часа) - клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа. Техника на масажа.

VI-ти семестър

1. Масаж при белодробни заболявания(2 часа) – бронхиална астма, хроничен бронхит, бронхопневмония и др.– клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа при белодробни заболявания. Техника на масажа.

2. Масаж при болести на сърцето – стенокардия, исхемична болест на сърцето, състояние след инфаркт на миокарда, сърдечносъдова недостатъчност. Масаж при хипертония и хипотония.(2 часа) – клинична картина, лечение. Цел, задачи, методика на масажа, подбор на масажни техники.

3. Масаж при заболявания на периферните артерии – М. Бюргер, М. Рейно, вибрационна болест. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение, показания и противопоказания за масаж. Цел и задачи на масажа, методика на масажа, техника на масажа.

4. Масаж при заболявания на стомашно-чревния тракт –язвена болест, запек и др. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение, показания и противопоказания за масаж. Цел и задачи на масажа, методика на масажа, техника на масажа.

5. Масаж при обменни заболявания – затлъстяване, диабет, подагра и др. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техника на масажа.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 15 от 27 стр.		

6.2. ТЕЗИСИ НА УПРАЖНЕНИЯТА:

1. Техники на поглаждането. Техники на изцеждането.(2 часа) - анатомични и физиологични данни за кожата и подкожието– устройство на кожата и подкожието, кожни придатъци, кръвоснабдяване и инервация на кожата. Въздействие на масажа върху кожата – механично, рефлекторно, хуморално. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на поглаждането. Класификация на основните и спомагателните похвати на поглаждането. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на изцеждането. Класификация на основните и спомагателните похвати на изцеждането. Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, демонстрира начините за оглед и палпация на кожата, припомня противопоказанията за масаж, демонстрира похватите на поглаждането и изцеждането, след което студентите отработват под контрол показаните техники. Поставят се задачи за самостоятелна работа и самодготовка за следващото занятие.

2. Техника на разтриването – похвати за мускули. (3 часа) Физиологично въздействие на разтриването върху мускулите. Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, припомня основните изисквания и противопоказанията за масаж, демонстрира начините за изледване на тонуса на мускулите, показва похватите на разтриването на мускулите, след което студентите отработват под контрол показаните техники. Поставят се задачи за самостоятелна работа и самодготовка за следващото занятие.

3. Техника на разтриването – похвати за стави. (3 часа) Кратки анатомични и физиологични данни за ставите и околоставните тъкани – устройство на ставите и околоставните тъкани. Въздействие на масажа върху ставите и околоставните тъкани. Класификация на разтриването – разтриване на стави. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на разтриването на ставите.

Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, припомня основните изисквания и противопоказанията за масаж от страна на ставите, демонстрира начините за изледване на обема на движение и принципите за пасивно упражняване на движението в ставите, показва похватите на разтриване на ставите, след което студентите отработват под контрол показаните техники. Поставят се задачи за самостоятелна работа и самодготовка за следващото занятие.

4. Техника на размачкването. (3 часа) Кратки анатомични и физиологични данни за напречноабраздената (скелетна) мускулатура – устройство на мускулите, видове мускулни влакна, свойства на напречноабраздената мускулатура. Въздействие на масажа върху мускулатурата. Класификация на размачкването. Физиологично въздействие и методически указания за прилагане на размачкването. Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, припомня основните изисквания и противопоказанията за масаж от страна на мускулите, показва основните и спомагателни похвати на размачкването, след което студентите отработват под контрол показаните техники. Поставят се задачи за самостоятелна работа и самодготовка за следващото занятие.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 16 от 27 стр.		

5. Техника на ударно-вибрационните.(3 часа) Кратки анатомични и физиологични данни за нервната система. Основни свойства на нервната система. Въздействие на масажа върху централната и периферна нервна система. Въздействие на масажа върху вегетативната нервна система. Класификация на ударно-вибрационните похвати, физиологично въздействие и методически указания за прилагането им. Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, припомня основните изисквания и противопоказанията за масаж от страна на нервната система, показва основните и спомагателни ударни и вибрационни похвати, след което студентите отработват под контрол показаните техники. Поставят се задачи за самостоятелна работа и самодготовка за следващото занятие.

6. Масаж на гръб и раменен пояс (3 часа). Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания и масажиста, подходящите похвати и последователността им на приложение при обработка на гръба и раменния пояс.

Изходни положения и принципи при масажа на отделните части на тялото.

Методически указания за масаж на гръба, масаж на шийна област и раменен пояс, масаж на поясна област, масаж на седалищната област и долния крайник, масаж на горния крайник, масаж на гръдната област, масаж на коремната област, масажна яка, масаж на лицето и шията, общ масаж.

7. Масаж на поясна област, седалище и долни крайници (3 часа). Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателите дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания и масажиста, подходящите похвати и последователността им на приложение при обработка на поясната област, седалището и долните крайници.

II-ри семестър

1. Масаж на горни крайници (2 часа). Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания и масажиста, подходящите похвати и последователността им на приложение при обработка на горните крайници.

2. Масаж на предната част на група – гръдна и коремна област (2 часа). Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания и масажиста, подходящите похвати и последователността им на приложение при обработка на гръдна и коремна област.

3. Масаж на яка и масаж на главата (лицева и окосмена част) (2 часа). Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания и масажиста, подходящите похвати и последователността им на приложение при масаж на лицевата и окосмена част на главата и масажна яка.

4.Предварителен масаж и самомасаж. (2 часа) - Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания. Преподавателят де-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 17 от 27 стр.		

монстрира начинът на изпълнение на предватерния масаж според състоянието на спортиста – предстартова треска, предстартова апатия, боева готовност, „хладна кожа“. Студентите работят под контрола на преподавателят.

5. Възстановителен масаж и масаж при спортни травми. (2 часа) Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания. Преподавателят демонстрира начинът на изпълнение на възстановителния масаж според етапът на състезанието. Изясняват се задачите, физиологичното въздействие и методиката на възстановителния масаж. Студентите работят под контрола на преподавателя.

6. Тренировъчен масаж. (2 часа) - Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания. Изясняват се целта, задачите, и методиката на тренировъчния масаж. Студентите работят под контрола на преподавателя.

7. Козметичен масаж. (2 часа) – Козметичен масаж на лице, шия и деколте. Антицелулитен масаж. Цел, задачи, методика на козметичния и антицелулитния масаж. Принципи при изпълнение на козметичния и антицелулитния масаж. Намазни средства приложими в козметичните масажи. Провежда се в кабинета за практическо обучение по масаж. Студентите се разделят на групи по двама. Преподавателят дава основни инструкции за работа, изяснява се изходното положение на масирания. Преподавателят демонстрира техниката на козметичния и антицелулитния масаж, след което студентите изпълняват масажа.

8. Апаратен масаж. (2 часа) Хидромасаж – подводен четков масаж, четков масаж, душеви масажи. Физиологично действие, дозировка, показания и противопоказания за приложение на подводния душев масаж. Механичен масаж – видове, апарати за масаж, показания и противопоказания. Пневмомасаж. Провежда се в сектор водолечение, преподавателят демонстрира на студентите методиката на хидромасажа, механомасажа, пневмомасажа, след което студентите работят по двойки.

9. Периостален масаж (1 час) - същност, находки, откриване, техника,показания и противопоказания, методични указания за приложение. Същност на периосталния масаж. Изследване и откриване на находки, техника на периосталния масаж. Действие на периосталния масаж, показания и противопоказания. Студентите работят по двойки. Упражняват техниката на периосталния масаж след демонстрация от преподавателя.

Мускулен масаж (1 час) – Същност, находки, откриване, техника. Принципи на изпълнение на масажа, методически указания. Студентите работят по двойки. Упражняват техниката на мускулния масаж след демонстрация от преподавателя.

10. Съединителнотъканен масаж (2 час) - Същност, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение. Принципи на изпълнение на масажа, методически указания. Студентите работят по двойки. Упражняват техниката на съединителнотъканния масаж след демонстрация от преподавателя.

III-ти семестър

1.Сегментарен масаж (2 часа) – Същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение. Студентите работят по двойки. Упражняват техниката на сегментарния масаж след демонстрация от преподавателя

2. Зонотерапия. (2 часа) Същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 18 от 27 стр.		

Студентите работят по двойки. Упражняват техниката на зонотерапията след демонстрация от преподавателя.

3. Схеми за лечение при някои по-често срещани симптоми и синдроми. (2 часа) – Топография на точките и меридианите, работа със схема, техники и похвати на акупресурата, общи правила за акупресура, показания и противопоказания за акупресура.

4. Масаж при ампутации, подготовка за протезиране. (2 часа) – Подготовка на ампутационния чуван, цели на масажа, задачи на масажа. Техника на масажа. Принципи на масажа при ампутации на горен и на долен крайник. Преподавателят демонстрира техниката и методиката на масажа при ампутации на горен и долен крайник, пояснява особеностите на масажа при ампутации на крайници. Студентите работят по двойки под контрол.

5. Масаж при ендопротезиране на колянна и тазобедрена става. (2 часа) – видове ендопротези на ТБС и КС. Цели на масажа в предоперативния, ранния следоперативен и функционално-възстановителния стадии. Методика и принципи на масажа в отделните стадии. Преподавателят демонстрира техниката и методиката на масажа в пред и постоперативния период при пациенти с ендопротезирани коленна и тазобедрена стави, пояснява особеностите на масажа . Студентите работят по двойки под контрола на преподавателя.

6. Масаж при контузия, дисторзия и луксация на ставите.(2 часа) – Клинична картина, лечение, цел на масажа, техника на масажа, противопоказния за масаж. Преподавателят демонстрира методиката и техниката на масажа при пациенти с контузия, дисторзия и луксация на ставите, пояснява особеностите на масажа . Студентите работят по двойки под контрола на преподавателя.

7. Масаж при фрактури в имобилизационен и постимобилизационен период. (2 часа) – видове фрактури, най-често срещани фрактури, усложнения след фрактура, лечение. Методика на масажа през имобилизационния период. Методика на масажа в постимобилизационния период. Преподавателят разяснява и демонстрира техниката и методиката на масажа в имобилизационния и постимобилизационния период. Студентите работят по двойки под кантрол.

8. Масаж при сколиози. (2 часа) – Видове деформации на гръбначния стълб. Лечение на сколиозите. Цел и задачи на масажа при пациенти със сколиоза, методика на масажа. Преподавателят разяснява и демонстрира техниката и методиката на масажа при пациенти със сколиоза. Студентите работят по двойки под кантрол.

9. Масаж при рани, cicатрикси, контрактури, Зудеков синдром (2 часа) – Зудеков синдром – клинична картина, стадии на протичане на заболяването, методика на масажа в различните стадии, противопоказания за масаж. Рани – видове рани, методика на масажа при различните видове рани, техника на масажа. Cicатрикси – цел, задачи и техника на масажа. Контрактури – видове контрактури, цел и задачи на масажа, техника вна масажа при различните видове контрактури. Демонстрация на методиката и техниката на масажа при рани, cicатрикси, контрактури и Зудеков синдром. Студентите работят по двойки.

10. Масаж при главоболие и мигрена.(2 часа) – Клинична картина, етиология, лечение. Методика на масажа при главоболие и мигрена. Цел и задачи на масажа. Демонстрация от преподавателя на техниката на масажа и работа по двойки на студентите.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 19 от 27 стр.

IV-ти семестър

1. Мобилизиращ масаж на цервикоторакална област (2 часа). – Запознаване на студентите с принципите, предимствата показанията и противопоказанията на мобилизиращият масаж. Методика на мобилизиращия масаж за цервикоторакалната област. Демонстрира се от преподавател, след което студентите отработват техниките на мобилизиращия масаж за цервикоторакалната област. При необходимост се правят корекции на техниките и се дават насоки за по-добра точност на изпълнението

2. Мобилизиращ масаж на горен крайник. (2 часа) – Студентите работят по двойки. Преподавателят демонстрира техниките на мобилизиращият масаж на горен крайник. При необходимост се правят корекции на техниките и се дават насоки за по-добра точност на изпълнението

3. Мобилизиращ масаж за лумбосакрална област и долен крайник. (2 часа) – Студентите работят по двойки. Преподавателят демонстрира техниките на мобилизиращият масаж на лумбосакрална област и долен крайник. При необходимост се правят корекции на техниките и се дават насоки за по-добра точност на изпълнението

4. Масаж при травматични увреждания на периферните нерви. (2 часа) – Степени на увреда на периферните нерви, клинична картина според степента на увреда, лечение. Цел и задачи на масажа, техника на масажа. Демонстрация на техниката на масажа при различните степени на увреда на периферните нерви, принципи на масажа. Студентите работят по двойки.

5. Масаж при неврологични заболявания: полиневрити, неврит на н. фациалис, брахиален плексит. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, методика на масажа. Демонстрация от преподавателят на техниката на масажа и работа по двойки на студентите.

6. Масаж при неврологични заболявания: невралгия на н. тригеминус, неврит на н. Исшиадикус (2 часа) - клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, методика на масажа. Демонстрация от преподавателят на техниката на масажа и работа по двойки на студентите.

7. Масаж при неврози. Неврастения – хипер и хипостенна форма. (2 час) – Видове, клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, техника на масажа. Демонстрация от преподавателят на техниката на масажа и работа по двойки на студентите.

8. Масаж при увреждане на гръбначния мозък – тумори и травми. (2 часа) – Клинична картина, нива на увреда на гръбначния мозък, лечение. Цел и задачи на масажа, методика на масажа при различните нива на увреда, техника на масажа. Демонстрация на техниката на масажа при различните нива на увреда, работа на студентите по двойки.

9. Масаж при заболявания на ЦНС - мозъчен инсулт, ДЦП. (2 часа) – Клинична картина, етиология, лечение, роля на масажа в лечебния процес при заболявания на централната нервна система. Техника на масажа при отделните заболявания на ЦНС. Цел и задачи на масажа.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 20 от 27 стр.		

Работа на студентите по двойки след демонстрация от преподавателя на техниката на масажа при отделните заболявания.

10. Масаж при заболявания на ЦНС - множествена склероза, паркинсонов синдром (2 часа) Клинична картина, етиология, лечение, роля на масажа в лечебния процес при заболявания на централната нервна система. Техника на масажа при отделните заболявания на ЦНС. Цел и задачи на масажа.

Работа на студентите по двойки след демонстрация от преподавателя на техниката на масажа при отделните заболявания.

V-ти семестър

1. Масаж при гръдни и коремни операции (2 часа) – Цел и задачи на масажа при пациенти с гръдни и коремни операции, техника и методика на масажа. Демонстрация от преподавателя на методиката и техниката на масажа при пациенти с гръдни и коремни операции. Работа на студентите по двойки

2. Масаж при деформации на гръден кош. (2 часа) – видове деформации на гръдния кош. Метода на масажа при различните видове деформации, цел и задачи. Демонстрация от преподавателя на методиката на работа при пациенти с деформация на гръдния кош. Работа на студентите по двойки

3. Масаж при деца в кърмаческа възраст (2 часа) – Нормално развитие на децата в кърмаческа възраст. Роля на масажа за пълноценното развитие на децата, цел и задачи на масажа, методика на масажа в отделните възрастови периоди. Демонстрация от преподавателя на масаж при деца в кърмаческа и ранна детска възраст. Работа на студентите с кукла – манекен.

4. Масаж при деца в ранна детска възраст. Нормално развитие на децата в ранна детска възраст. Роля на масажа за пълноценното развитие на децата, цел и задачи на масажа, методика на масажа в отделните възрастови периоди. Демонстрация от преподавателя на масаж при деца в кърмаческа и ранна детска възраст. Работа на студентите с кукла – манекен.

5. Масаж при болести в кърмаческа възраст – рахит и хипотрофия (2 часа) – клинична картина, етиология и лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техники на масажа при деца с рахит и хипотрофия. Демонстрация от преподавателя на масаж при деца с рахит и хипотрофия. Работа на студентите с кукла – манекен.

6. Масаж при вродени аномалии – крива шия, криви ходила и др. (2 часа) – клинична картина, етиология и лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техники на масажа при деца с крива шия и криви ходила. Демонстрация от преподавателя на масаж при деца с крива шия и криви ходила. Работа на студентите с кукла – манекен.

7. Масаж при хронични възпалителни заболявания на ставите. Част 1. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа. Техника на масажа. Работа по двойки след демонстрация от преподавателя на методиката и техниките на масаж.

8. Масаж при хронични възпалителни заболявания на ставите. Част 2. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа. Техника на масажа. Работа по двойки след демонстрация от преподавателя на методиката и техниките на масаж.

9. Масаж при дегенеративни ставни заболявания – коксартроза, гонартроза. (2 часа) - клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа. Техника на масажа. Работа по двойки след демонстрация от преподавателя на методиката и техниките на масаж.

10. Масаж при дегенеративни ставни заболявания – спондилартроза. (2 часа) - клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа. Техника на масажа. Работа по двойки след демонстрация от преподавателя на методиката и техниките на масаж.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 21 от 27 стр.

VI-ти семестър

1. Масаж при белодробни заболявания – бронхиална астма, хроничен бронхит, бронхопневмония. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа при белодробни заболявания. Техника на масажа. Работа в групи по двойки, преподавателят демонстрира методиката на масажа, студентите работят под контрола на преподавателя.

2. Масаж при белодробни заболявания – бронхопневмония. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа при белодробни заболявания. Техника на масажа. Работа в групи по двойки, преподавателят демонстрира методиката на масажа, студентите работят под контрола на преподавателя.

3. Масаж при стенокардия, исхемична болест на сърцето, състояние след инфаркт на миокарда, сърдечносъдова недостатъчност. (2 часа) клинична картина, лечение. Цел, задачи, методика на масажа, подбор на масажни техники. Работа по двойки, техника, цел и задачи на масажа.

4. Масаж при хипертония и хипотония. (2 часа) – клинична картина, лечение. Цел, задачи, методика на масажа, подбор на масажни техники. Работа по двойки, техника, цел и задачи на масажа.

5. Масаж при заболявания на периферните артерии – М. Бюргер, М. Рейно, вибрационна болест. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение, показания и противопоказания за масаж. Цел и задачи на масажа, методика на масажа, техника на масажа. Техника на масажа, методика на масажа при заболявания на периферните артерии, работа по двойки в кабинета за практическо обучение.

6. Масаж при заболявания на периферните артерии – вибрационна болест. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение, показания и противопоказания за масаж. Цел и задачи на масажа, методика на масажа, техника на масажа. Техника на масажа, методика на масажа при заболявания на периферните артерии, работа по двойки в кабинета за практическо обучение.

7. Масаж при заболявания на стомашно-чревния тракт – гастрит, язвена болест. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение, показания и противопоказания за масаж. Цел и задачи на масажа, методика на масажа, техника на масажа. Техника на масажа, методика на масажа при заболявания на периферните артерии, работа по двойки в кабинета за практическо обучение.

8. Масаж при заболявания на стомашно-чревния тракт – запек. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение, показания и противопоказания за масаж. Цел и задачи на масажа, методика на масажа, техника на масажа. Техника на масажа, методика на масажа при заболявания на периферните артерии, работа по двойки в кабинета за практическо обучение.

9. Масаж при обменни заболявания – затлъстяване, диабет. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техника на масажа. Техника на масажа, методика на масажа при заболявания на периферните артерии, работа по двойки в кабинета за практическо обучение.

10. Масаж при обменни заболявания – подагра и др. (2 часа) – клинична картина, етиология, лечение. Цел и задачи на масажа, методика и техника на масажа. Техника на масажа, методика на масажа при заболявания на периферните артерии, работа по двойки в кабинета за практическо обучение.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от текущ контрол и заключителен контрол с критерии за формиране на

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 22 от 27 стр.

крайна оценка. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Ниво на техническо усвояване на похватите;
- Умение за правилно и адекватно комбиниране и приложение на похватите;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения;

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол се базира на учебната активност на студентите по време на учебните занятия. **Присъствието на предвидените по учебния план лекционни и практически занятия по дисциплина, съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилник за устройството и дейността на Медицински университет – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилник за организацията на учебния процес в МУ – Плевен е задължително и е основание за заверка на семестъра** по учебната дисциплина от страна на преподавателите. Текущият контрол включва демонстрация от студентите на масажни похвати и техники изучени в предходните часове; устно и практическо представяне на знанията и уменията получени по време на теоретичната и практическата им подготовка в часовете. Окончателната оценка от текущият контрол се изчислява по следния начин: **Окончателна оценка от текущ контрол = 0,5 x оценка на практически умения + 0,5 x оценка на теоретични заная**

Тази оценка има принос при определяне на кредитната оценка и участват при формиране на крайната оценка по учебната дисциплина.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Заключителният контрол предвижда провеждане на писмен изпит (ПИ) в сесията за втори, четвърти и шести семестър. По изключение, след съгласуване с декана на ФОЗ и преподавателя, заключителният контрол може да се проведе и в края на семестъра, но след приключване на всички предвидени занятия по дисциплината. Изпитът се провеждат по график, обявен от Учебен отдел при спазване реда и процедурите според Правилника на МУ – Плевен.

Изпитът се състои от две части:

Практическа част – По предварително зададени въпроси от изпитен конспект студентите изтеглят два произволни въпроса. Студентите извършват практическа демонстрация на изучения материал. Работи се по двойки.

Теоретична част – По предварително зададен конспект, теоретична разработка на два произволно изтеглени въпроса.

Изпитната оценка в края на обучението по дисциплината се формира от оценката на практическия изпит и от оценката от писменото разработване на два въпроса от изпитния конспект.

Изпитна оценка = 0,5 x оценка от практическо изпитване + 0,5 x оценката от писменото изпитване.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 23 от 27 стр.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Крайната комплексна оценка се определя въз основа на окончателната оценка от текущия контрол и изпитната оценка и се получава по следния начин:

Крайна оценка = 0,4 x окончателна оценка от текущ контрол + 0,6 x изпитна оценка

Крайната оценка се закръгля

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общият брой кредити за дисциплината е 14 (420 кредитни точки) и е определен от учебния план. Разпределението на кредитите за аудиторна заетост и извън аудиторна заетост на студентите става според изискванията на Университетската система за набиране и трансфер на кредити.

Общият брой кредити се разпределя между аудиторна и извънаудиторна заетост в съотношение 6: 8, изразено в еквивалентни точки както следва

От аудиторна заетост 180 т., в т.ч.:

За посещения на лекции - 60 т.

За участие в практически занятия и семинари -120 т.

От извънаудиторна заетост - 240 т., в т.ч.:

За подготовка за занятия - 90 т.

За подготовка за тестове -30 т.

За подготовка на самостоятелни задачи -30 т.

За подготовка за изпит -90 т.

Кредити се получават от студента след успешно полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

Лечебен масаж, I курс Летен семестър

1. Исторически преглед на развитието на масажа и мястото му в комплексната рехабилитация.
2. Хигиенни изисквания към масажиста, пациента и масажното помещение. Намазващи средства. Относителни и абсолютни показания и противопоказания за масаж.
3. Физиологично въздействие на масажа върху кожата и подкожието.
4. Физиологично въздействие и техники на поглаждането. Техники на изцеждането.
5. Физиологично въздействие на масажа върху кръвообращението и лимфообращението.
6. Физиологично въздействие и техники разтриването – похвати за мускули.
7. Физиологично въздействие на масажа върху ставите и обмяната на веществата.
8. Физиологично въздействие и техники разтриването – похвати за стави.
9. Физиологично въздействие на масажа върху мускулите и дихателната система.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 24 от 27 стр.

10. Физиологично въздействие и техники на размачкването.
11. Физиологично въздействие на масажа върху нервната система.
12. Физиологично въздействие и техники на ударно-вибрационните.
13. Физиологично въздействие на масажа върху обмяната на веществата и дихателната система.
14. Масаж на гръб и раменен пояс.
15. Масаж на поясна област, седалище и долни крайници
16. Масаж на горни крайници.
17. Масаж на предната част на трупа – гръдна и коремна област.
18. Масажна яка и масаж на главата – окосмена и лицева част.
19. Класификация на спортния масаж и особености в зависимост от соматотипа и вида спорт.
20. Предварителен масаж и самомасаж.
21. Възстановителен масаж и масаж при спортни травми.
22. Тренировъчен масаж.
23. Козметичен масаж.
24. Периостален масаж - същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
25. Съединителнотъканен масаж – същност, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
26. Мускулен масаж – същност, находки, откриване, техника.

Конспект
Лечебен масаж, II курс
Летен семестър

1. Сегментарен масаж – същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
2. Зонотерапия – същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
3. Философски аспекти на китайската традиционна медицина. Теорията за Ин - Ян и теорията на петте елемента. Китайски масажни техники.
4. Топография на каналите и биологично активните точки. Схеми за лечение при някои често срещани симптоми и синдроми.
5. Масаж при ампутации, подготовка за протезиране.
6. Масаж при ендопротезиране на колянна и тазобедрена става.
7. Масаж при контузия, дисторзия и луксация на ставите.
8. Масаж при фрактури в имобилизационен и постимобилизационен период.
9. Масаж при сколиози.
10. Масаж при рани, цикатрикси, контрактури.
11. Масаж при Зудеков синдром
12. Масаж при главоболие и мигрена.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 25 от 27 стр.

13. Основи на мобилизиращия масаж. Принципи, предимства, показания и противопоказания.
14. Мобилизиращ масаж за цервикоторакална област и горен крайник.
15. Мобилизиращ масаж за лумбосакрална област и долен крайник.
16. Масаж при травматични увреждания на периферните нерви.
17. Масаж при неврологични заболявания: полиневрити, неврит на н. фациалис, брахиален плексит, невралгия на н. тригеминус, неврит на н. исшиадикус.
18. Масаж при неврози. Неврастения – хипер и хипостенна форма.
19. Масаж при увреждане на гръбначния мозък – тумори и травми.
20. Масаж при заболявания на ЦНС, мозъчен инсулт, ДЦП, множествена склероза, паркинсонов синдром.

Конспект
Лечебен масаж, III курс
Летен семестър

1. Масаж при гръдни и коремни операции.
2. Масаж при деформации на гръден кош.
3. Масаж при деца в кърмаческа и ранна детска възраст.
4. Масаж при болести в кърмаческа възраст – рахит и хипотрофия.
5. Масаж при вродени аномалии – крива шия и криви ходила.
6. Масаж при ревматоиден артрит и болест на Бехтерев.
7. Масаж при дегенеративни ставни заболявания – коксартроза, спондилартроза, гонартроза.
8. Масаж при белодробни заболявания – бронхиална астма, хроничен бронхит, бронхопневмония.
9. Масаж при болести на сърцето – стенокардия, исхемична болест на сърцето, състояние след инфаркт на миокарда, сърдечносъдова недостатъчност.
10. Масаж при хипертония и хипотония.
11. Масаж при заболявания на периферните артерии – М. Бюргер, М. Рейно, вибрационна болест.
12. Масаж при заболявания на стомашно-чревния тракт – язвена болест, запек.
13. Масаж при обменни заболявания – затлъстяване, диабет, подагра.

Конспект

Лечебен масаж
Държавен изпит

1. Физиологично въздействие на масажа върху кожата и подкожието.
2. Физиологично въздействие на масажа върху кръвообращението и лимфообращението.
3. Физиологично въздействие на масажа върху ставите и обмяната на веществата.
4. Физиологично въздействие на масажа върху мускулите и дихателната система.
5. Физиологично въздействие на масажа върху нервната система

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 26 от 27 стр.

6. Класификация на спортния масаж и особености в зависимост от соматотипа и вида спорт.
7. Предварителен масаж и самомасаж.
8. Възстановителен масаж и масаж при спортни травми.
9. Тренировъчен масаж.
10. Периостален масаж - същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
11. Съединителнотъканен масаж – същност, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
12. Мускулен масаж – същност, находки, откриване, техника.
13. Сегментарен масаж – същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
14. Зонотерапия – същност, находки, откриване, техника, показания и противопоказания, методични указания за приложение.
15. Масаж при ампутации, подготовка за протезиране.
16. Масаж при ендопротезиране на колянна и тазобедрена става.
17. Масаж при контузия, дисторзия и луксация на ставите.
18. Масаж при фрактури в имобилизационен и постимобилизационен период.
19. Масаж при Зудеков синдром
20. Масаж при сколиози.
21. Масаж при рани, цикатрикси, контрактури.
22. Масаж при главоболие и мигрена
23. Масаж при неврологични заболявания: неврит на н. фациалис, неврит на н. исшиадикус.
24. Масаж при неврози. Неврастения – хипер и хипостенна форма.
25. Масаж при увреждане на гръбначния мозък – тумори и травми.
26. Масаж при мозъчен инсулт, ДЦП,
27. Масаж при множествена склероза, паркинсонов синдром.
28. Масаж при деформации на гръден кош.
29. Масаж при деца в кърмаческа и ранна детска възраст.
30. Масаж при вродени аномалии – крива шия и криви ходила.
31. Масаж при ревматоиден артрит и болест на Бехтерев.
32. Масаж при дегенеративни ставни заболявания – коксартроза, спондилартроза, гонартроза.
33. Масаж при белодробни заболявания – бронхиална астма, хроничен бронхит.
34. Масаж при болести на сърцето – състояние след инфаркт на миокарда, сърдечносъдова недостатъчност.
35. Масаж при хипертония и хипотония.
36. Масаж при заболявания на периферните артерии – М. Бюргер, М. Рейно, вибрационна болест.
37. Масаж при заболявания на стомашно-чревния тракт – язвена болест, запек.
38. Масаж при обменни заболявания – затлъстяване, диабет, подагра.

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА

1. Желев, В., Л. Крайджикова, М. Войников. Масаж. Авангард, С., 2005.
2. Краев, Т., Л. Тодоров. Ръководство по лечебен масаж. Мед. и физк., С., 1991.
3. Крайджикова, Л., М. Войников. Спортен масаж. НСА-ПРЕС, С., 2004.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 27 от 27 стр.

4. Костадинов, Д., Т. Краев, Л.Тодоров. Ръководство по рефлекторен масаж. Мед. и физк., С.,1985.
5. Горанова, З., Л. Крайджикова. Точков масаж в спорта. ИПБ-НСА, С., 1990.
6. Горанова, З., Г. Маркова-Старейшинска, Л.Крайджикова. Масаж. ИПБ-НСА, С., 1992.
7. Кирова, Ив. Ръководство по лечебен масаж. Мед. и физк., С., 1995.
8. Краев, Т. Учебник по лечебен масаж – специална част. ЕРСИД, С., 2007.

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

11. АВТОРИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. Нина Михайлова д.п.
 Доц. Таня Мегова д.п.
 Доц. Ростислав Костов д.м.
 Ас. Л. Тотева

12. АВТОР НА ТЕЗИСИТЕ ЗА ПРАКТИЧЕСКИТЕ УПРАЖНЕНИЯ:

Ас. Л. Тотева